

Auteur	Onderwerp	Aantal pagina's
Taaluniecommissie Digitaal Erfgoed	Samenvatting derde rapport	1 van 3

Aanbevelingen over open data in de cultuursector

Dit rapport geeft een antwoord op de vraag wat de voorwaarden zijn voor (culturele) instellingen om hun collecties en collectiegegevens als open data vrij te kunnen geven, zodat wat gedigitaliseerd wordt, optimaal bruikbaar en herbruikbaar is. Het openstellen en verbinden van erfgoedcollecties en collectiegegevens is als doelstelling onderdeel van zowel de visienota *Een Vlaams cultuurbeleid in het digitale tijdperk*¹ in Vlaanderen als de *Nationale strategie voor digitaal erfgoed*² in Nederland.

De begrippen 'collecties' en 'collectiegegevens' worden in dit rapport ruim opgevat. Het betreft zowel gedigitaliseerde analoge collecties en collectiegegevens als digitaal ontstane collecties en collectiegegevens, en zowel materiaal met een erkende erfgoedstatus in erfgoedorganisaties als de hedendaagse culturele productie van de kunstensector. Het rapport heeft dus betrekking op zowel cultuurproducenten, presentatieplekken als erfgoedbewaarders. Alle drie vervullen ze een cruciale rol in het bewaren én het toegankelijk maken van digitale data en content. Voor een (her)gebruiker van open data en/of content maakt het niet uit of die afkomstig is van een erfgoedorganisatie, een kunstorganisatie of een presentatieplek.

In het rapport worden aan de Nederlandse en Vlaamse overheid aanbevelingen gedaan om (culturele) instellingen in staat te stellen een evenwichtig opendatabeleid te voeren. Het rapport bevat zeventien aanbevelingen die ingaan op juridische, technische en praktische beperkingen. De aanbevelingen zijn geïllustreerd met een ruime waaier van praktijkvoorbeelden. De activiteiten die DEN en PACKED vzw hebben uitgevoerd ter onderbouwing van het rapport, zijn gedocumenteerd op de Wikipediapagina:
https://nl.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Wikiproject/Procesbeschrijvingen_Belgisch-Nederlandse_podiumkunsten

¹ Voor meer informatie, zie Sven Gatz, *Visienota 'Een Vlaams cultuurbeleid in het digitale tijdperk in Vlaanderen'*, 2017.

² Voor meer informatie, zie *Nationale strategie digitaal erfgoed*, Netwerk Digitaal Erfgoed, 2015.

Aanbevelingen met betrekking tot juridische beperkingen

1. Geef data en content waarop geen auteursrechtelijke bescherming (meer) rust, vrij onder een Creative Commons Public Domain Mark of een CC0-verklaring.
2. Kijk actief toe wanneer de auteursrechtelijke bescherming op data en content verstrijkt, en breng jaarlijks onder de aandacht welke erfgoedcollecties en collectiegegevens in het publieke domein terechtkomen.
3. Documenteer de auteursrechtelijke status van erfgoedcollecties en collectiegegevens precies, ook als die onduidelijk is.
4. Geef data en content waarop nog een auteursrechtelijke bescherming rust én waarvan je zelf in bezit bent van voldoende auteursrechten (exploitatierechten), vrij onder een zo vrij mogelijke licentie, zoals CC0, CC-BY of CC-BY-SA.
5. Maak bij de creatie en verwerving van erfgoedcollecties (of collectiestukken) en de bijbehorende collectiegegevens en -representaties, afspraken met de auteurs ervan, en breng de exploitatierechten zo ruim mogelijk onder binnen de culturele instelling.
6. Beschouw een actief opendatabeleid als een aandachtspunt bij subsidiëring en andere vormen van financiële ondersteuning van culturele instellingen.
7. Onderzoek welke structurele maatregelen mogelijk zijn om het 'copyright hole' in het aanbod van open data en content te verkleinen.
8. Onderzoek de impact van de Algemene Verordening Gegevensbescherming op het openstellen en verbinden van erfgoedcollecties en collectiegegevens, en geef aan hoe culturele instellingen binnen dat nieuwe wettelijke kader het best kunnen omgaan met persoonsgegevens.

Aanbevelingen met betrekking tot technische beperkingen

9. Publiceer data zoveel mogelijk volgens het richtinggevend kader van de vijfsterrenschaal voor Linked Open Data, en maak daarbij zoveel mogelijk gebruik van linkeddatabronnen.
10. Stel terminologiebronnen met een minimum aan juridische, technische en praktische beperkingen als Linked Open Data ter beschikking aan de samenleving, en verbind termen met behulp van unieke en persistente identificatie aan andere terminologiebronnen, Wikidata en DBpedia. Werk vanuit Vlaanderen en Nederland samen aan de uitbouw en het onderhoud van terminologiebronnen.
11. Realiseer het duurzaam beheer van open data zoveel mogelijk in samenwerking, en gebruik gemeenschappelijke voorzieningen voor duurzame toegang. Vorm netwerken die een referentiearchitectuur hanteren.

Aanbevelingen met betrekking tot praktische beperkingen

12. Maak de jaarlijkse verplichte rapportering over activiteiten (bv. tentoonstellingen, concerten, opvoeringen) als ruwe data beschikbaar onder een CC0-verklaring. Stel aanvullend relevante fotografische en audiovisuele registraties van voorbije activiteiten ter beschikking onder een vrije licentie.

Auteur	Onderwerp	Aantal pagina's
Taaluniecommissie Digitaal Erfgoed	Samenvatting derde rapport	3 van 3

13. Stel de verzamelde gegevens over een deelsector en over het culturele aanbod ter beschikking onder een CC0-verklaring.
14. Meet zowel de kwaliteit van (open) data als de impact van open data binnen het informatiebeleid. Stel daarvoor indien nodig meetinstrumenten ter beschikking.
15. Realiseer pilotprojecten waarmee op grote schaal erfgoedcollecties en collectiegegevens worden vrijgegeven onder een vrije licentie, en die het hergebruik van die erfgoedcollecties en collectiegegevens illustreren.
16. Geef de gepaste partijen het mandaat en de middelen om een overkoepelende aanpak uit te werken om voorzieningen voor kwaliteitszorg en kennisdeling rond open data te ontwikkelen en duurzaam aan te bieden.
17. Werk bij de realisatie van een opendatabeleid samen en sluit aan bij bestaande initiatieven.

Het volledige rapport is beschikbaar via: <http://taalunieversum.org/publicaties/aanbevelingen-over-open-data-de-cultuursector>.

Opdracht voor het rapport

Advies over Nederlands-Vlaams beleid voor het duurzaam beheren, behouden en beschikbaar stellen van Nederlandstalig digitaal erfgoed (download via <http://taalunieversum.org/publicaties/waardeersamenwerking>) aangeboden aan het Comité van Ministers van de Nederlandse Taalunie. Op basis van dit advies is besloten tot de instelling van de Taaluniecommissie Digitaal Erfgoed met als opdracht antwoorden te formuleren op de volgende drie vragen:

1. Welke lessen kunnen worden geleerd uit grote digitaliseringsprojecten die worden of zijn uitgevoerd?
2. Wat zijn de succesfactoren voor Nederlands-Vlaamse samenwerking in internationale data-infrastructuren?
3. Wat zijn de voorwaarden voor instellingen om hun collecties en collectiegegevens als open data vrij te kunnen geven, zodat wat gedigitaliseerd wordt, optimaal bruikbaar en herbruikbaar is?

De eerste twee vragen zijn beantwoord in de eerder verschenen rapporten:

- *Lessen voor de toekomst uit Vlaamse en Nederlandse digitaal erfgoedprojecten* (download via <http://taalunieversum.org/publicaties/lessen-voor-de-toekomst-uit-vlaamse-en-nederlandse-digitaal-erfgoedprojecten>)
- *Succesfactoren voor Nederlands-Vlaamse samenwerking rond digitaal erfgoed* (download via <http://taalunieversum.org/publicaties/succesfactoren-voor-nederlands-vlaamse-samenwerking-rond-digitaal-erfgoed>)

In dit rapport wordt antwoord gegeven op de derde en laatste vraag.